

plaats voor pleeggezinnen

Knokken voor je pleegkind

SCHRIJF SAMEN EEN BRIEF AAN DE INSTANTIES

DRAAIBOEK VOOR EEN NETWERKBIJEENKOMST VOOR PLEEGOUDERS

de NVP

Churchillaan 11 | 3527 GV Utrecht | 030-2931500
www.deNVP.nl | info@denvp.nl

Knokken voor je pleegkind

DE ACTIVITEIT IN HET KORT

Een bijeenkomst waarin pleegouders met elkaar een brief schrijven aan de pleegzorgwerker, (gezins)voogd, en/of gemeente.

VOOR WIE IS DEZE ACTIVITEIT BEDOELD?

- Voor groepen pleegouders die graag met elkaar willen meeleven en meedenken;
- Voor groepen pleegouders die iets willen doen aan zaken die in of rond pleegzorg niet goed geregeld zijn;
- Voor groepen vanaf ongeveer vier personen.

WAT IS HET DOEL?

- Pleegouders krijgen de kans om samen actie te ondernemen voor dingen die in hun ogen niet goed geregeld zijn;
- Pleegouders denken na over hoe zij op een constructieve manier voor hun pleegkind(eren) en voor zichzelf kunnen opkomen;
- Pleegouders leven mee met elkaars moeilijke pleegzorgmomenten.

DE ACTIVITEIT IN HET KORT

Het is helaas niet anders: de wereld van pleegzorg kan behoorlijk ingewikkeld en weerbarstig zijn. Voor veel pleegouders is dit regelmatig een bron van irritatie. Je raakt ontmoedigd wanneer mensen afspraken niet nakomen, slecht luisteren of wanneer het belang van je pleegkind vergeten lijkt te worden. Dit soort zorgen zijn dan ook vaak onderwerp van gesprek als pleegouders elkaar treffen. In deze bijeenkomst zetten pleegouders hun zorg en frustratie om in actie. Met elkaar schrijven zij een brief aan 'de instanties', zodat pleegkinderen worden geholpen, pleegouders worden gehoord en de instanties eromheen kunnen werken aan kwaliteit.

In de brief kan een specifieke situatie centraal staan die speelt bij één van de pleeggezinnen. Maar het kan ook gaan om zaken waar meerdere pleegouders tegenaan lopen.

ACHTERGRONDINFORMATIE

Pleegzorg is een bijzondere vorm van vrijwilligerswerk. Als pleegouder ben je een schakel in een complex krachtenveld. De biologische familie, de voogd, de pleegzorgwerker: iedereen heeft invloed of wil invloed hebben. Als pleegouder zie je het meest van het pleegkind, maar het zijn meestal anderen die de belangrijke beslissingen nemen.

Uit onderzoek blijkt dat procedurele problemen en gebrekkige samenwerking met 'de instanties' pleegouders regelmatig frustreren. Zij voelen zich niet gehoord, voelen zich machteloos of zijn veel energie kwijt aan ingewikkelde gesprekken en lange e-mails.

De werkelijkheid van pleegzorg is ingewikkeld en problemen rond plaatsingen zijn lang niet altijd te voorkomen. Ook het forse personeelsverloop bij Jeugdbescherming of pleegzorgaanbieders helpt

niet erg. Hierdoor hoort onrust dus een beetje bij het pleegouderschap. Bovendien raken dingen die moeizaam verlopen of verkeerd gaan je extra omdat je zo betrokken bent bij je pleegkind. Maar wanneer je onvoldoende begeleid wordt, wanneer er besluiten worden genomen waar je echt niet mee kunt leven of wanneer mensen gemaakte afspraken niet nakomen, kan het goed zijn om in actie te komen.

Als pleegouders kiezen we er soms zelf voor om onze mond niet open te doen. “Zullen we toch nog maar even afwachten, ook al hebben we eigenlijk een grens getrokken?” “Zullen we het maar proberen, al hebben we er eigenlijk geen vertrouwen in?” Of we nemen emotioneel wat afstand als de samenwerking niet zo soepel loopt: “Het zal allemaal wel, we regelen het wel op onze eigen manier.” Begrijpelijke reacties, want als pleegouders zoek je naar een manier om het vol te houden. Maar afwachten en afstand nemen maakt het er voor niemand echt makkelijker op.

Hoe kun je er als pleegouders voor elkaar zijn als de samenwerking met de instanties moeizaam verloopt? Die vraag is het startpunt geweest voor de ontwikkeling van dit draaiboek. Het schrijven van een brief tijdens de bijeenkomst geeft groepen pleegouders een hulpmiddel in handen om elkaar te helpen om gehoord te worden. Daarnaast kun je als pleegouders ook je krachten bundelen. Wanneer je tegen dezelfde problemen aanloopt, sta je sterker als je dat gezamenlijk aankaart.

Het gaat er in deze bijeenkomst niet om mensen ergens de schuld van te geven of te ‘strijden tegen de instanties’. Het gaat erom dat je het beste wilt voor je pleegkind. Want dat er af en toe iets niet goed gaat is begrijpelijk. Zolang je maar merkt: er wordt geknokt voor ons pleegkind.

PRAKTISCHE INFORMATIE

- De bijeenkomst duurt ongeveer anderhalf uur, van welkom tot afsluiting.
- Met elkaar schrijf je een brief, waarbij je ervoor kunt kiezen de brief na afloop van de bijeenkomst pas helemaal af te maken.

BENODIGDHEDEN

- Een stuk touw van ca. een halve meter lang.
- Een stuk touw van ca. twee meter lang.
- Pen en papier en/of een laptop.

VOORBEREIDING

- De benodigde voorbereidingstijd voor de gespreksleider is ongeveer 30 minuten.
- Bedenk vooraf goed welk probleem je centraal wilt stellen. Waarschijnlijk is er al een concrete aanleiding om voor dit programma te kiezen. Er speelt iets in één van de pleeggezinnen uit jullie groep, of meerdere pleegouders lopen tegen dezelfde problemen aan. Kies je ervoor om als groep iets te doen met de problemen van één pleeggezin? Stem dat dan goed met de betreffende pleegouder(s) af. Tijdens de bijeenkomst kun je samen de inhoud van de brief bepalen. Maar het schrijven van de brief zelf lukt misschien beter na afloop. Bedenk vooraf alvast wie dat gaat doen. Maak de brief het liefst zo snel mogelijk na de bijeenkomst af: dan gaat er zo min mogelijk informatie verloren en heb je eerder een reactie in de bus.

1. Welkom: Invloed... of niet?

🕒 10 MINUTEN

DOEL Deelnemers welkom heten. Creatieve start en introductie van de bijeenkomst.

MATERIALEN Twee stukken touw: één van ongeveer een halve meter lang en één van twee meter lang.

VOORAF Leg het korte touw in de vorm van een cirkel op de vloer of op tafel. Neem vervolgens het tweede, langere touw en maak daarmee een tweede cirkel, om de eerste cirkel heen.

VERTEL *Welkom allemaal! Deze bijeenkomst is anders dan anders, want we gaan actie ondernemen. Allemaal lopen we als pleegouders weleens tegen moeilijkheden aan in de samenwerking met jeugdbescherming of pleegzorg. Op zich is dat niet vreemd, want de wereld van pleegzorg is ingewikkeld en makkelijke antwoorden bestaan vaak niet. Maar omdat wij onze pleegkinderen vaak het beste kennen én omdat wij er vaak het meeste last van hebben als dingen niet goed gaan, is het belangrijk dat onze stem wel echt gehoord wordt.*

Deze twee cirkels helpen om de toon te zetten voor wat we tijdens deze bijeenkomst gaan doen. De cirkels symboliseren de wereld waarin jij en je pleegkind je bewegen. Daarin gebeuren heel veel dingen die jou beïnvloeden, maar waar jij zelf geen invloed op hebt. Denk aan een verandering in de Jeugdwet of het personeelsbeleid van Jeugdbescherming. Of aan de duur van een juridische procedure of de hoogte van de pleegzorgvergoeding. Voor al die dingen die wel invloed hebben op jou, maar waar je zelf geen invloed op hebt, staat de buitenste cirkel symbool. Die noemen we de 'cirkel van betrokkenheid'.

De binnenste cirkel staat voor de dingen waar je wél invloed op hebt. Die cirkel is minder groot, maar vormt wel het middelpunt. Hier kun je denken aan het contact met je pleegzorgwerker of de specifieke ondersteuning die je pleegkind krijgt. Maar denk ook aan de mate waarin je zelf aangeeft wat je nodig hebt, of de manier waarop je reageert op een vraag van een voogd. Deze dingen horen in de 'cirkel van invloed': je hebt zelf invloed op wat hier gebeurt.

Als pleegouder moet je zuinig zijn op je energie. Het is dus belangrijk om niet te veel aandacht te besteden aan dingen waar je eigenlijk geen invloed op hebt. Betreedt de derde voogd in één jaar het podium? Vervelend, maar je

kunt er niets aan doen. Stop liever je energie in de dingen waar je wél invloed op hebt.

In pleegzorg is die 'cirkel van invloed' vaak kleiner dan je zou willen. Maar: soms kun je toch meer doen dan je denkt en kun je de cirkel zelfs wat groter maken.

Daarover gaat deze bijeenkomst. We gaan onze zorgen en frustratie omzetten in iets dat we concreet kunnen doen. Wanneer we straks naar huis gaan ligt er een brief die we daadwerkelijk versturen naar de pleegzorgorganisatie, naar Jeugdbescherming, naar de wethouder of misschien wel naar iedereen.

2. Probleemschets

 10 MINUTEN

DOEL Vaststellen waar de brief over moet gaan.

ACTIVITEIT Iedere brief heeft een afzender, een geadresseerde en een onderwerp. Bepaal als eerste wie de afzender is: vraag je aandacht voor de situatie van één pleegouder of voor een gezamenlijk probleem?

Vervolgens is het de vraag tot wie je je richt. Is dat de pleegzorgwerker? De pleegzorgmanager van jouw pleegzorgaanbieder? De voogd of diens leidinggevende? Beide organisaties, de pleegzorgaanbieder en de gecertificeerde instelling, hebben overigens ook een klachtenregeling. Je kunt er ook voor kiezen om de gemeente te benaderen. Denk hier samen over na. Zoek bij twijfel gerust contact met de NVP: we denken graag mee om te zoeken naar de beste weg. Overigens kun je daar ook de vertrouwenspersoon van het AKJ voor benutten.

Inventariseer de onderwerpen die er leven en kies als groep waarmee je aan de slag gaat. Spreek eventueel af om voor meerdere gezinnen een brief te schrijven als je merkt dat er meer pleegouders zijn die dat graag willen.

In het vervolg van dit draaiboek zijn twee varianten uitgewerkt. Je kunt een brief schrijven over het probleem van één pleegouder (3A) of een brief over een probleem waar meerdere mensen tegenaan lopen (3B).

3A. In de pen voor één gezin

 45-60 MINUTEN

DOEL	Een brief schrijven over de situatie van één pleeggezin.
MATERIALEN	Pen en papier en/of laptop.
VOORAF	Wanneer je voor deze variant kiest, ga je met elkaar aan de slag om aandacht te vragen voor de situatie van één pleegouder. Bepaal bij voorkeur voordat de bijeenkomst begint wie dat wordt. (Waarschijnlijk was dat al duidelijk omdat er tijdens een eerdere bijeenkomst of in de tussentijd al het één en ander over deze situatie is besproken. Uiteraard is het belangrijk dat de pleegouder in kwestie zelf ook graag wil dat jullie als groep in de pen klimmen. Stem iedere stap goed met hem of haar af.)
ACTIVITEIT	Het resultaat van deze variant is dat er namens jullie allemaal een brief verstuurd wordt waarin een oproep staat voor één van jullie pleeggezinnen. Zo ondersteun je dus als groep één van je leden. Tegelijkertijd doet iedereen zelf ook weer informatie en tips op voor zijn of haar eigen pleeggezin.

Je schrijft de brief in drie stappen:

Stap 1: Dit is er aan de hand

De eerste stap om tot een brief te komen is logisch: de pleegouder voor wie jullie een brief gaan schrijven vertelt wat er aan de hand is. De rest luistert en mag vragen stellen. Neem met elkaar de tijd om zo goed mogelijk te begrijpen wat er speelt, hoe het zo ver gekomen is en wat de pleegouder denkt dat nodig is. Het is handig wanneer één iemand de belangrijkste dingen die genoemd worden kort opschrijft. Let op: het is niet de bedoeling om nu al met oplossingen te komen of eigen (vergelijkbare) ervaringen te gaan delen.

Probeer eerst de situatie van alle kanten te bekijken, zonder partij te kiezen of een oordeel te vellen. Luister goed naar wat de inbrenger vindt dat er moet gebeuren en waarom, maar probeer ook het grote plaatje te zien. Want aan iedere pleegzorgkwestie zitten meerdere kanten. Vraag dus zo nodig ook door naar de standpunten van andere betrokkenen, bijvoorbeeld de pleegzorgwerker, de biologische ouder(s), de jeugdbeschermer, gedragswetenschapper en niet te vergeten: het pleegkind zelf.

Stap 2: Dit moet er gebeuren

Nu iedereen weet wat het probleem is, is het tijd om met elkaar te overleggen. Wat vinden jullie als groep dat er moet gebeuren? Wie moet er in actie komen? Hoe moet dat gebeuren? Wat moet de pleegouder zelf doen en wat is de taak van de begeleider, de voogd of iemand anders? En op welke termijn?

Probeer zo duidelijk mogelijk te zijn en denk in oplossingen. Met andere woorden: zorg dat wat je bedenkt concreet en realistisch is. Ga uit van de goede bedoelingen van de mensen tot wie je je richt en maak geen onnodige verwijten, maar durf wel duidelijk te zijn.

Om in dit onderdeel voldoende concreet te worden, helpt het als één persoon uit de groep meeschrijft. Diegene merkt dan vanzelf of de dingen die genoemd worden zó duidelijk zijn dat het kan worden opgeschreven. Is het blaadje na tien minuten nog steeds leeg? Help elkaar dan om met wat vragen tot heldere punten te komen. Bijvoorbeeld:

- Wat is het eerste dat er moet gebeuren?
- Wie moet er nu iets gaan doen?
- Waar zijn we het allemaal over eens?
- Wanneer moet het opgelost zijn?

Misschien merk je dat er ook nog dingen zijn die nog uitgezocht moeten worden om tot een oplossing te komen. Daar kan dan na afloop nog aandacht aan worden besteed.

Stap 3: Schrijf het op

Zo, dat zit erop: het probleem en de oplossing zijn een stuk duidelijker geworden. Tijd voor de volgende stap: het schrijven van de brief. Misschien wil je daar meteen mee beginnen: één of twee mensen kruipen ter plekke achter een laptop of een vel papier en steken van wal. Het kan ook na afloop; net wat je prettig vindt en samen afspreekt. Wordt de brief na afloop pas (af)geschreven? Zorg dan wel dat de briefschrijver nog feedback krijgt van minstens twee 'meelezers' uit de groep.

Het werkt goed als je deze volgorde aanhoudt:

Alinea 1:

Beschrijf in een paar zinnen de aanleiding en de vraag. Bijvoorbeeld: we schrijven u deze brief omdat we ons grote zorgen maken over het feit dat er nog steeds geen besluit is genomen over de plaatsing van @@ in het pleeggezin van @@@. Uit ervaring weten we allemaal hoeveel het een pleegkind en een pleeggezin kost om te moeten afwachten. Daarom vragen we in deze brief om nu zo snel mogelijk een besluit te nemen.

Alinea 2:

Leg uit dat jullie als groep al langere tijd met dit gezin meeleven en zien dat er een probleem is. Vertel dat jullie als groep elkaar steunen en daarom ook met elkaar deze brief schrijven.

Alinea 3:

Leg uit wat jullie vinden dat er moet gebeuren en waarom.

Alinea 4:

Sluit de brief positief af. Vertel dat jullie begrijpen dat situaties rond pleegkinderen ingewikkeld kunnen zijn. Leg uit dat het toch echt nodig is dat er iets gebeurt, in het belang van het pleegkind. Vertel dat jullie juist zo opkomen voor zijn of haar belang omdat elk kind recht heeft op iemand die voor hen knokt. Sluit af door te vragen om een spoedig antwoord en noem eventueel een datum.

Ondertekenen:

Het is het beste om de brief als groep te ondertekenen. Op die manier laat je zien dat je met elkaar om het pleeggezin in kwestie heen staat.

3B. In de pen voor een gezamenlijk probleem

 45-60 MINUTEN

DOEL	Een brief schrijven over een probleem van meerdere pleegouders.
MATERIALEN	Pen en papier en/of laptop.
VOORAF	<p>Deze variant is bedoeld voor groepen waarvan meerdere pleegouders regelmatig tegen hetzelfde probleem aanlopen. Er is gedoe met de betaling van de pleegzorgvergoeding of (gezins)voogden zijn slecht bereikbaar. Er is een probleem met de communicatie met pleegzorgwerkers of jullie worden onvoldoende begeleid.</p> <p>In zo'n geval kun je ook samen in de pen klimmen om een signaal af te geven. Afhankelijk van het probleem bepaal je aan wie je de brief stuurt. Twijfel je daarover? Bel dan gewoon met iemand vanuit de organisatie(s) die je goed kent en vraag hem of haar om advies. Denk ook aan de Pleegouderraad (POR) van je pleegzorgorganisatie of vraag het na bij de NVP.</p> <p>Uiteraard kunnen er ook situaties zijn waarin je zowel de pleegzorgorganisatie als Jeugdbescherming benadert. En misschien zelfs de gemeente, de kinderombudsman of de staatssecretaris.</p>

Stap 1: Dit is er aan de hand

De eerste stap om tot een brief te komen is logisch: met elkaar breng je in kaart wat het probleem is. Dat gaat het beste wanneer één persoon even de leiding neemt en kort vertelt wat volgens hem of haar het gezamenlijke probleem is.

Geef de groep vervolgens de gelegenheid om samen te onderzoeken waar het echt om gaat. Vraag ouders naar voorbeelden en kijk welke rode draad daarin zichtbaar is. Door vragen te stellen kun je zo goed mogelijk in beeld krijgen wat de kern van het probleem is.

Luister goed naar wat iedereen vindt, maar durf ook conclusies te trekken. Kom je op meerdere punten of problemen? Kijk dan of er misschien één kernprobleem is dat al die andere problemen veroorzaakt. Of beperk je tot de belangrijkste twee à drie punten, zodat je boodschap straks wel duidelijk is. Als jullie scherp kunnen verwoorden wat er mis gaat, kun je ook een duidelijker antwoord verwachten.

Stap 2: Dit moet er gebeuren

Nu je met elkaar hebt vastgesteld wat het probleem is, is de volgende vraag: wat moet er gebeuren? Wat vinden jullie als groep dat er anders moet? Wie moet er in actie komen? Hoe moet dat gebeuren? Wat kunnen jullie als pleegouders zelf doen en wat is jullie oproep aan de begeleider, de voogd of iemand anders? En op welke termijn?

Probeer zo duidelijk mogelijk te worden en denk in oplossingen. Met andere woorden: zorg dat wat je bedenkt concreet en realistisch is. Ga uit van de goede bedoelingen van de mensen tot wie je je richt en maak geen onnodige verwijten, maar durf wel duidelijk te zijn.

Om in dit onderdeel voldoende concreet te worden, helpt het als één persoon uit de groep meeschrijft. Diegene merkt dan vanzelf of de dingen die genoemd worden zó duidelijk zijn dat het kan worden opgeschreven. Is het blaadje na tien minuten nog steeds leeg? Help elkaar dan om met wat vragen tot heldere punten te komen.

Bijvoorbeeld:

- Wat is het eerste dat er moet gebeuren?
- Wie moet er nu iets gaan doen?
- Waar zijn we het allemaal over eens?
- Wanneer moet het opgelost zijn?

Stap 3: Schrijf het op

Zo, dat zit erop: het probleem en de oplossing zijn een stuk duidelijker geworden. Tijd voor de volgende stap: het schrijven van de brief. Misschien wil je daar meteen mee beginnen: één of twee mensen kruipen ter plekke achter een laptop of een vel papier en steken van wal. Het kan ook na afloop, net wat je prettig vindt en samen afspreekt. Wordt de brief na afloop pas (af)geschreven? Zorg dan wel dat de briefschrijver nog feedback krijgt van minstens twee 'meelezers' uit de groep.

Het werkt goed wanneer je deze volgorde aanhoudt:

Alinea 1:

Beschrijf in een paar zinnen de aanleiding en de vraag. Bijvoorbeeld: We schrijven u deze brief omdat we ons grote zorgen maken over het grote personeelsverloop binnen de pleegzorgorganisatie. We ondervinden daar allemaal hinder van. Daarom willen we vragen om continuïteit van zorg nu echt te waarborgen...

Alinea 2:

Leg uit dat jullie als groep op verschillende manieren tegen het probleem aanlopen. Noem drie korte(!) voorbeelden. Vertel dat jullie elkaar als groep steunen en daarom ook met elkaar deze brief schrijven.

Alinea 3:

Leg uit wat jullie vinden dat er moet gebeuren en waarom. Wees daarbij concreet en vertel wat er wél gedaan moet worden (dus niet alleen wat mensen niet meer moeten doen). Overweeg ook de optie om als groep met degene aan wie je de brief schrijft in gesprek te gaan.

Alinea 4:

Sluit de brief positief af. Vertel bijvoorbeeld dat jullie begrijpen dat situaties rond pleegkinderen ingewikkeld kunnen zijn. Leg vervolgens uit dat het toch echt nodig is dat er iets gebeurt, in het belang van de pleegkinderen. Vertel dat jullie juist zo opkomen voor hun belangen omdat elk kind er recht op heeft dat er iemand is die voor hem of haar knokt. Sluit af door te vragen om een spoedig antwoord en noem daarbij eventueel ook een datum.

Ondertekenen:

Het is het beste om de brief als groep te ondertekenen. Op die manier laat je zien dat je met elkaar zoekt naar een oplossing voor een probleem waar meerdere pleeggezinnen mee kampen.

4. Wat neem je mee?

 20 MINUTEN

DOEL Napraten over het schrijven van de brief. Onderzoeken hoe pleegouders opkomen voor hun belangen.

ACTIVITEIT Vraag de groep hoe zij het werken aan de brief hebben ervaren. Wanneer je voor één pleegouder geschreven hebt, geef hem of haar dan als eerste het woord.

Sta vervolgens samen stil bij de vraag hoe het bevalt om zo uitgesproken voor je belangen op te komen. Een paar suggesties voor vragen:

- Zijn jullie dat gewend of voelt het onwennig? Is het prettig of niet?
- Kom je meestal op tijd in actie of oefen je vooral geduld?
- Wie heeft er weleens het gevoel aan het lijntje gehouden te worden?
- Wie voelt zich gehoord en wie niet?

Sommige pleegouders blijken eindeloos veel geduld te hebben wanneer uitspraken uitblijven of afspraken vergeten worden. Dat kan een goede eigenschap zijn, maar het kan juist ook nodig zijn om wat meer op je strepen te staan. Misschien komt dat omdat we makkelijker helpen dan dat we voor onszelf opkomen? Interessante vragen, misschien...

Hiermee ben je aan het einde van het programma gekomen. Tenminste: er moet natuurlijk nog wel even afgesproken worden wie de brief gaat versturen en hoe je elkaar op de hoogte houdt van de uitkomsten.

Een positieve uitkomst toegewenst!